

Socialförsäkringsdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se

Stockholm
2025-08-15

Vår referens
Lise-Lotte Argulander

Dnr
S2025/00911

Remissvar angående SOU 2025:53 - Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper

Företagarna är Sveriges största organisation för företagare, med cirka 60 000 medlemmar över hela landet. Vi arbetar för att skapa bättre villkor för små och medelstora företag, som utgör ryggraden i svensk ekonomi och står för majoriteten av alla nya jobb. Vår uppgift är att verka för att regelverk och lagstiftning stärker, snarare än försvårar, entreprenörskap, tillväxt och välfärd.

I SOU 2025:53 föreslås en ny modell för kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd. Den bygger på att personer utan medborgarskap eller EU/EES-status först efter fem års laglig vistelse i Sverige får full tillgång till trygghetssystemen, eller snabbare om inkomsten överstiger en hög tröskel på ca 0,48 inkomstbasbelopp. Syftet anges vara att stärka arbetslinjen, öka sysselsättningen och minska belastningen på välfärden.

Företagarna ser problem med att införa förslagen i nuvarande utformning samtidigt som vi anser att arbetslinjen måste upprätthållas och att införa begränsningar i bidragssystemen kan bidra till detta.

Konsekvensanalysen är delvis bristfällig och sammantaget kan effekterna bli mer skadliga än nyttiga för både företag och samhälle.

Företagarna håller med utredningen om att arbetsbaserade socialförsäkringsförmånerna inte bör omfattas av ytterligare kvalificeringsregler.

Femårsregel för kvalificering

Förslaget om en femårsregel innebär att personer måste bo i Sverige i fem år innan de får tillgång till allt inom socialförsäkringen. Detta riskerar att skapa en tydlig uppdelning i rättigheter som i praktiken kan leda till en kategori av människor med begränsade rättigheter.

Företagarna anser att kvalificeringen till vissa socialförsäkringsförmåner i stället mer bör kopplas till faktisk sysselsättning och aktivitet i samhället, inte till enbart en godtycklig tidsgräns och eller inkomstkrav.

Inkomstkrav för snabbare kvalificering

Utredningens förslag om ett högt inkomstkrav för att kvalificera sig snabbare är problematiskt. Tröskeln på ca 38 600 kr/mån ligger över lönenivåerna för många viktiga grupper, till exempel doktorander, forskare och anställda i startups. Dessutom ligger de långt över de lägsta lönerna som kollektivavtalen stipulerar på svensk arbetsmarknad.

Arbetsgivarverket har påpekat i sitt remissvar att doktoranders löner ofta ligger runt 31 000–33 000 kr, vilket är en indikation på att högkvalificerade yrkesgrupper skulle stängas ute. I startups är det dessutom vanligt att internationella talanger går in på lägre löner i utbyte mot delägarskap och optioner – en central del av innovationssystemet. Förslaget riskerar därför att hindra just den kompetens som Sverige behöver för att växa och konkurrera internationellt.

Inkomstkraven som föreslagits i utredningen bör sänkas eller kompletteras med särskilda undantag för bland annat forskning och entreprenöriella miljöer och mer gå i linje med vad som stipuleras i gällande kollektivavtal för branscherna/sektorerna.

Definition av högkvalificerad arbetskraft

Utredningen bygger även på en definition av "högkvalificerad arbetskraft" som utgår från slutförda studier om minst 180 högskolepoäng eller fem års relevant yrkeserfarenhet. Det är en alltför snäv och administrativt tung definition. Den tar inte hänsyn till exempelvis doktorander, gästforskare eller entreprenöriella profiler i startups, vars värde inte alltid kan mätas i formella poäng eller antal år. En sådan definition kan försvåra handläggningen, riskera rättsosäkerhet och förlänga rekryteringsprocesserna. Dessutom innebär kopplingen till lönenivåer att staten indirekt går in och styr lönebildningen, vilket kan underminera den svenska partsmodellen.

Rekrytering, jämställdhet och attraktionskraft

Förslaget kan också påverka rekryteringsförmågan och jämställdheten negativt. När internationella medarbetare inte omfattas fullt ut av trygghetssystemet minskar möjligheten att ta ut exempelvis föräldraledighet på lika villkor, vilket kan vara problematiskt. För småföretag och startups är tillgången till rätt kompetens ofta avgörande för att kunna växa. Om Sverige upplevs som ett land där arbetsvillkoren är osäkra och socialförsäkringen inte gäller på lika villkor, riskerar vi att talanger väljer andra länder.

Bristfällig konsekvensanalys

Utredningens konsekvensanalys är otillräcklig. Statskontoret har påtalat att de negativa effekterna – försämrad hälsa, ökade sociala problem, högre administrativa kostnader och lägre skolresultat – riskerar att bli större än de vinster som förväntas.

Sysselsättningseffekterna är dessutom osäkra och sannolikt överskattade.

För arbetsgivarnas del saknas en grundlig analys av hur förslagen påverkar deras möjligheter att rekrytera och behålla kompetens.

Innan ett system med kvalificeringsvillkor införs bör en fördjupad konsekvensanalys initieras som inkluderar effekterna för företag, specifikt småföretagare och samhällsekonomin i stort.

Samverkan med andra skärpta regelverk

Detta förslag kan heller inte ses isolerat. Samtidigt genomförs andra skärpningar – höjda lönegolv för arbetskraftsinvandring och hårdare regler kring sk spårbyte. Tillsammans skapar dessa åtgärder en administrativt tung och avskräckande helhet som kan göra det svårare för företag att rekrytera internationell kompetens. Vi riskerar att indirekt undergräva Sveriges förmåga att locka arbetskraft, trots att många branscher är beroende av en fungerande internationell arbetskraftsinvandring. Regelverken behöver samordnas, förenklas och anpassas för att främja – inte förhindra – rekrytering av internationell kompetens.

Sammanfattning av Företagarnas remissvar

Sammanfattningsvis ser Företagarna problem med förslagen i SOU 2025:53 om de införs i nuvarande form. De skulle kunna skapa en skillnad i rättigheter mellan människor, försvåra rekrytering, motverka jämställdhet och minska Sveriges attraktionskraft.

Konsekvensanalysen är bristfällig och tillsammans med andra skärpningar kan förslagen hota både rekryteringen på arbetsmarknaden och eventuellt möjligheten att attrahera utländsk arbetskraft. Vi uppmanar regeringen att omarbета förslagen och i stället ta fram en modell som stärker arbetslinjen utan att exkludera grupper från trygghetssystemet. Reglerna måste vara långsiktiga, tydliga och utformade för att möta Sveriges behov av internationell kompetens.

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

Lise-Lotte Argulander
Expert arbetsrätt och arbetsmiljö
Företagarna